

Funded by
the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

УДК 373.3:[502/504:159.922]

Казьмірчук Наталя Степанівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, 21001, м. Вінниця, вул. Острозького, 32, тел.: (0432) 61-66-20, e-mail: natalikazmirchuk@i.ua, <https://orcid.org/0000-0003-4052-5883>

Карук Інна Василівна, доктор філософії (PhD), старший викладач кафедри дошкільної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, 21001, м. Вінниця, вул. Острозького, 32, тел.: (0432) 61-66-20, e-mail: karuk.i@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-9626-9589>

Стахова Інна Анатоліївна, доктор філософії (Phd), доцент кафедри початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, 21001, м. Вінниця, вул. Острозького, 32, тел.: (0432) 61-66-20, e-mail: kachayloinna@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8942-6248>

ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Анотація. Стаття присвячена впровадженню європейських практик позашкільної екологічної освіти в Україні як важливому кроку на шляху до євроінтеграції. У роботі висвітлено значення екологічної освіти для формування свідомого ставлення дітей до довкілля та розвитку їхніх практичних навичок у сфері сталого розвитку. Проаналізовано нормативно-правову базу України та Європейського Союзу, що регламентує екологічну освіту. У статті наведено практичні приклади впровадження європейських методик в Україні, серед яких використання STEM-освіти для екологічних досліджень, організація екологічних квестів та інтерактивних занять. Особливу увагу приділено проектам «Чиста вода – ключ до здоров'я», «Еко-друзі: сортуємо разом!», «Посади дерево – збережи планету!», «Еко-патруль», «Збережемо воду» та «Енергія навколо нас», які сприяють розвитку навичок сортування відходів, економного використання ресурсів та догляду за природою. Запропоновані в статті прийоми, такі як сортування відходів, озеленення територій, дослідження якості води, енергозбереження та інтерактивні екологічні заходи, можуть бути ефективно використані в позашкільній освіті. Вони не лише допомагають дітям засвоїти важливі екологічні знання, а й створюють умови для соціалізації, психологічної підтримки та формування активної громадянської позиції.

Funded by
the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

У статті презентовано досвід українських педагогів, зокрема Окулової А.І. та Похилої С.С., що демонструє ефективність проєктної діяльності, екскурсій у природне середовище та співпраці з місцевими екологічними організаціями. Наголошено у дослідженні на важливості поєднання теоретичних знань із практичними навичками та інтерактивними методами навчання, що сприяє формуванню екологічно свідомого покоління, здатного ухвалювати відповідальні рішення для збереження планети. Закцентовано увагу на проєкті Еразмус + Жан Моне Модуль 101085524 – EcoEdEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH «Ecological education of preschool and primary school children: a European approach», який популяризує європейську екологічну освіту серед українських педагогів.

Ключові слова: екологічна освіта, європейський досвід, екологічні проєкти, STEM-освіта, українська освіта.

Kazmirchuk Natalya. Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Primary Education, Mykhailo Kotsyubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University, 21001, m. Vinnytsia, st. Ostrozhkogo, 32, phone: (0432) 61-66-20, e-mail: natalikazmirchuk@i.ua, <https://orcid.org/0000-0003-4052-5883>

Karuk Inna. Doctor of Philosophy, Ph.D., Senior Lecture, Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynskyi State Pedagogical University, str. Ostrozhkogo, 32, Vinnytsia, 21000, e-mail: karuk.i@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-9626-9589>

Stakhova Inna. Doctor of Philosophy (Phd), Associate Professor of the Department of Primary Education of Mykhailo Kotsyubynskyi State Pedagogical University of Vinnytsia, 21001, m. Vinnytsia, st. Ostrozhkoho, 32, phone: (0432) 61-66-20, e-mail: kachayloinna@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8942-6248>

WAYS OF IMPLEMENTATION OF ECOLOGICAL EUROPEAN OUT-OF-SCHOOL EDUCATION IN UKRAINIAN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Abstract. The article is devoted to the implementation of European practices of out-of-school ecological education in Ukraine as an important step towards European integration. The article highlights the importance of ecological education for the formation of children's conscious attitude to the environment and the development of their practical skills in the field of sustainable development. The legal framework of Ukraine and the European Union regulating environmental education is analysed. The article provides practical examples of the implementation of European methods in Ukraine, including the use of STEM education for environmental research, the organisation of environmental quests and

Funded by
the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

interactive classes. Particular attention is paid to the projects Clean Water is the Key to Health, Eco-Friends: Sorting Together, Plant a Tree to Save the Planet, Eco-Patrol, Save Water, and Energy Around Us, which promote the development of waste sorting skills, resource efficiency, and environmental care. The methods proposed in this article, such as waste sorting, greening, water quality research, energy saving and interactive environmental activities, can be effectively used in out-of-school education. They not only help children learn important environmental knowledge, but also create conditions for socialisation, psychological support and the formation of an active civic position.

The article presents the experience of Ukrainian teachers, in particular Okulova A.I. and Pokhyla S.S., which demonstrates the effectiveness of project activities, excursions to the natural environment and cooperation with local environmental organisations. The study emphasises the importance of combining theoretical knowledge with practical skills and interactive teaching methods, which contributes to the formation of an environmentally conscious generation capable of making responsible decisions to save the planet. The article focuses on the Erasmus + Jean Monnet Module 101085524 - EcoEdEU - ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH project 'Ecological education of preschool and primary school children: a European approach', which promotes European environmental education among Ukrainian teachers.

Keywords: ecological education, European experience, ecological projects, STEM education, Ukrainian education.

Постановка проблеми. Упровадження європейських практик позашкільної екологічної освіти є важливим кроком на шляху до євроінтеграції України в Європейський Союз. Це не лише сприяє розвитку екологічної свідомості дітей, а й допомагає відновити їхній психологічний баланс через активну діяльність і спільні проєкти. Сучасні виклики у сфері охорони довкілля та глобальні тенденції сталого розвитку стимулюють формування екологічно свідомого покоління, здатного ухвалювати відповідальні рішення для збереження природи. Високий рівень забруднення повітря, проблеми із сортуванням відходів, деградація ґрунтів та водних ресурсів потребують формування екологічно свідомого населення. Україна на шляху до євроінтеграції активно вивчає та впроваджує європейський досвід екологічної освіти, особливо він важливий у позашкільній освіті, адже, зважаючи на війну та велику міграцію українського народу, активна робота з дітьми за межами школи відходить на другий план. Європейські програми дозволяють адаптувати українську систему освіти до стандартів ЄС, де екологічна освіта є важливою частиною життя кожної особистості. Включення України до міжнародних екологічних програм (наприклад, Есо-

Funded by
the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Schools, Erasmus+) сприяє співпраці з європейськими партнерами та імплементації європейського досвіду в українську систему освіти.

Позашкільна екологічна освіта в умовах сучасних викликів має ключове значення для України. Вона дозволяє дітям, які опинилися у стресових умовах війни, отримати важливі знання та практичні навички, а також створює безпечний простір для соціалізації й розвитку. Європейський досвід, здебільшого, базується на проєктній діяльності, інтерактивній взаємодії, онлайн-ресурсах, акціях, челенджах та ініціативах, пов'язаних із висадженням дерев, створенням шкільних садів, сортуванням відходів та очищенням довкілля. Ці практики сприяють формуванню навичок відповідального ставлення до природи. Важливо зазначити, що впровадження таких практик має не лише екологічне значення, але й соціальне та психоемоційне, оскільки допомагає відволікти дітей від складних життєвих обставин, залучаючи їх до корисної діяльності та формуючи відчуття відповідальності й співучасті у збереженні планети. Акцент на інтерактивності та практичності робить ці програми доступними та цікавими для учнів різного віку у позашкільній діяльності. Успішна інтеграція європейських практик сприяє формуванню нового покоління, яке буде екологічно відповідальним, активним та здатним впроваджувати позитивні зміни як на державному, так і на планетарному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відповідно до Хартії Європейського Союзу про основні права (2000), визначено, що захист навколишнього середовища є обов'язком держав-членів ЄС. Директива ЄС 2009/28/ЕС «Про використання відновлюваних джерел енергії» пропонує низку рекомендацій щодо екологічного виховання молоді. Рамкова програма «Green Deal for Europe» (2019) передбачає інтеграцію екологічної освіти у всі шкільні предмети та освітні позашкільні заходи. Програма Erasmus+ (з 2014 року) підтримує міжнародні проєкти з екологічної освіти та обміну досвідом між європейськими школами. Конвенція ООН про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція, 1998) підписана ЄС та Україною, передбачає активне екологічне навчання підростаючої молоді, здійснення просвітницької діяльності серед населення. У Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» (1991), у статті 7 і 8, визначено, що освітні заклади повинні здійснювати екологічне виховання населення. У Концепція екологічної освіти України (2001) представлено основні завдання екологічної освіти на всіх рівнях навчання. У Державному стандарті базової середньої освіти (2020) вказано, що інтеграція екологічної складової в навчальні предмети, зокрема пізнаємо природу та географію, має формувати практичні навички гуманного поводження у природному довкіллі. У Державному стандарті початкової школи (2018) наголошено на

Funded by
the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

важливості екологічної освіти дітей, визначено основні шляхи залучення учнів до природоохоронної діяльності. Аналізуючи нормативні документи України та ЄС, можемо визначити, що для обох характерним є підвищення обізнаності про екологічні проблеми планети, формальна та неформальна освіта, формування компетентностей для сталого розвитку, підтримка дослідницьких екологічних проєктів та інновацій, активна участь молоді у прийнятті рішень, реалізації екологічних ініціатив та програм.

У Європі багато науковців досліджують та розвивають питання екологічної освіти в позашкільних закладах. Серед них варто виокремити таких фахівців як А. Жирар (Франція), яка досліджує інтерактивні методи екологічного навчання у позашкільних закладах, розробляє екологічні ігри та квести для дітей; П. Хоппманн (Німеччина) займається організацією еко-таборів, його дослідження зосереджені на впливі практичної діяльності на формування екологічної свідомості дітей; М. Хільдебрандт (Швеція) досліджує роль природоохоронних проєктів у формуванні екологічного мислення молоді; Дж. Карузо (Італія) вивчає інтеграцію позашкільної екологічної освіти через співпрацю з місцевими громадами; Л. Ліндберг (Фінляндія) працює над впровадженням інтерактивних та ігрових методик екологічного навчання в позашкільних закладах; А. Берглунд (Данія) працює над освітніми проєктами з висадження дерев та сортування відходів. К. Віллемс (Бельгія) досліджує методи створення екологічно спрямованих освітніх програм із мінімальними ресурсами.

В Україні активно займаються впровадженням європейських екологічних практик Е. Когут, Ю. Музика, В. Носаченко, М. Федоряк, Т. Перга та інші, вони аналізують можливості використання європейських стандартів у сфері екологічного управління, збереження біорізноманіття, поводження з відходами, розвитку відновлюваної енергетики та екологічної освіти. Зважаючи на українську екологічну політику, важливими напрямками екологічних реформ в Україні є: розширення системи сортування та переробки відходів, що відповідає вимогам директив ЄС; впровадження екологічного законодавства, яке гармонізується з європейськими нормами, зокрема в частині контролю за промисловими викидами та використанням природних ресурсів; розвиток відновлюваної енергетики, включаючи використання сонячної, вітрової та біоенергетики; охорона природних територій, зокрема, створення нових заповідних зон відповідно до європейських стандартів; популяризація сталого розвитку та екологічної освіти серед населення, що сприяє формуванню екологічно свідомого суспільства.

Мета статті – розкрити основні європейські практики позашкільної екологічної освіти дітей та представити особливості їхнього впровадження в українську систему освіти.

Funded by
the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Виклад основного матеріалу. В Україні активно впроваджуються європейські освітні практики позашкільної екологічної освіти, що сприяє формуванню екологічної культури та відповідального ставлення до довкілля серед дітей та молоді. Ці практики адаптуються до українських реалій через освітні реформи, міжнародні проєкти та ініціативи громадських організацій. Часто європейські практики реалізуються через освітні методи, наприклад, STEM-освіту (Science, Technology, Engineering, Mathematics) із фокусом на екологічні дослідження.

Пропонуємо тему «Чиста вода – ключ до здоров'я». Молодшим школярам необхідно дослідити якість води з різних джерел (водопровід, річка, озеро, дощова вода, вода з кулера) за допомогою простих тестів у домашніх умовах.

1. *Science (Наука) – дослідження якості води.*

Етапи дослідження: обговорення важливості чистої води для життя, визначення джерел води у місцевості (вода з-під крана, дощова, річкова, кринична тощо), відбір проб води у прозорі ємності, проведення досліджень. Орієнтування за кольором: чиста вода – безбарвна; жовтий або коричневий відтінок свідчить про наявність іржі або органічних домішок. Каламутність або осад означають домішки, такі як пісок, мул або вапнякові сполуки. Плівка на поверхні може бути спричинена нафтопродуктами або бактеріями. Орієнтування за запахом: хлорний запах – надлишок хлору, гнильний або болотяний – можливий розвиток бактерій, металевий – може бути через високий вміст заліза або міді.

2. *Technology (Технології) – цифрові інструменти для аналізу.* Використання мобільних додатків для визначення якості води. Фото- та відеофіксація процесу експериментів для презентації результатів.

3. *Engineering (Інженерія) – створення системи очищення води.* Проєктування та побудова простого водяного фільтра зі знайдених матеріалів: пластикова пляшка, вата, пісок, гравій, деревне вугілля. Розробка та презентація покращень для домашньої системи очищення води.

4. *Mathematics (Математика) – аналіз та обчислення.* Підрахунок кількості забруднень у кожному зразку води (наприклад, скільки міліметрів осаду видно у склянці води).

Завдяки такій роботі учні навчаться проводити екологічні дослідження в домашніх умовах, аналізувати якість води, що допоможе розвинути критичне мислення, навички дослідження та інженерного проєктування, а також підвищить екологічну свідомість щодо якості води та її збереження.

У позашкільній роботі учням можна запропонувати низку проєктів на основі європейського досвіду:

Funded by
the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

- **Еко-друзі: сортуємо разом!** (аналог європейських ініціатив Zero Waste). Мета проєкту полягає у тому, щоб навчити школярів правильно сортувати сміття, тим самим це сприятиме розвитку їхньої екологічної свідомості.
- **Посади дерево – збережи планету!** (відповідно до європейської ініціативи Green City). Мета проєкту полягає у озелененні шкільного саду, як мінімум, та планети, як максимум, формуванні екологічно культурної поведінки.
- **Еко-патруль** (аналог європейського Clean Up Day). Мета проєкту полягає у формуванні в учнів екологічної свідомості, стійкого бажання дбати про навколишнє довкілля, підтримувати екологічну стабільність. У ході проєкту діти займаються природоохоронною діяльністю, навчаються гуманно дбати про природу, цінувати та милуватися її красою.
- **Збережемо воду** (відповідно до проєкту Water Wise). Мета проєкту полягає в тому, щоб навчити дітей економно ставитися до води, берегти її ресурси, розуміти її унікальність та значення для життя, здоров'я. У ході проєкту молодші школярі проводять дослід з водою, виготовляють екобуклети.
- **Енергія навколо нас** (аналог проєктів Solar Schools у Європі). Мета проєкту полягає у формуванні навичок економно ставитися до енергії. Під час проєкту школярі можуть досліджувати прилади в школі, що споживають найбільше електроенергії; виготовити наліпки «Вимикай світло» та розклеїти в класах; провести день без електроенергії у школі [2, с. 472].

У дослідженнях Н. Баюрко та Н. Казьмірчук визначено, що такі проєкти допоможуть учням краще усвідомити важливість екології, сприятимуть участі у захисті довкілля. Багато екологічних проєктів пропонує Вінницька станція юних натуралістів, яка співпрацює з Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського у процесі реалізації проєкту Еразмус + Модуль Жан Моне «Ecological education of preschool and primary school children: a European approach».

Європейські педагоги часто використовують мобільні еко-додатки для роботи з дітьми. Хоча таких спеціалізованих мобільних додатків для екологічної освіти молодших школярів в Україні обмежена кількість, використання наступних проєктів та матеріалів може стати ефективним інструментом у формуванні екологічної свідомості: «Чорноморська скринька» (проєкт, розроблений для ознайомлення дітей з екосистемою Чорного моря, його біорізноманіттям та проблемами охорони), «Екоквест» (сценарії екологічних квестів для дітей, спрямовані на активне залучення учнів до вивчення та вирішення екологічних проблем), «Екохвилинки: врятуймо планету!» (добірка вправ та завдань, розроблених для дітей різного

Funded by
the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

віку, що допомагають у розв'язанні таких екологічних питань, як проблема сміття, забруднення водойм та глобальне потепління).

У Європі екологічна освіта є важливим напрямом навчання та виховання. Європейські освітні заклади пропонують екологічні ініціативи (енергоефективність, зменшення відходів, озеленення тощо) та отримують статус «зеленої школи». У рамках концепції «Навчання на природі» (Outdoor Education) деякі уроки проводяться в парках, лісах, на фермах. У Швеції учні початкової школи навчаються сортувати відходи, вивчають зміну клімату та роль лісів у збереженні екосистеми. У контексті програми «EkoSkola» діти залучаються до екологічних ініціатив (садівництво, сортування відходів, енергоощадність). У Франції, Нідерландах, Великій Британії діють природні центри, де проводяться практичні заняття, екскурсії та табори для дітей. Наприклад, у Норвегії є «Зелені класні кімнати», що передбачають навчання просто неба в національних парках. У багатьох країнах Європи діють волонтерські проєкти для молоді, наприклад, у рамках програми Erasmus+ учні беруть участь у відновленні лісів, очищенні водойм тощо. У Естонії активно використовують онлайн-платформи для екологічної освіти. У Італії прогресує програма «Еко-їжа в школах», яка впроваджує органічне харчування та зменшує харчові відходи.

Українські вчителі активно впроваджують європейський досвід у позашкільну екологічну освіту, зокрема, використовуючи концепцію «зеленої педагогіки», а саме: роблять акцент на практичних заняттях на свіжому повітрі, екскурсіях та проєктах, що допомагають учням краще пізнати довкілля; здійснюють інтеграцію екологічних тем у різні предмети; організовують різні екологічні заходи з місцевими громадами тощо. У позашкільній екологічній діяльності українські педагоги намагаються сформувати екологічну компетентність дітей шляхом налагодження емоційного зв'язку з природою (виховання любові та поваги до навколишнього середовища), навчання через набуття практичного досвіду (акцент на практичній діяльності, спостереженнях за природою, екскурсіях, екопроєктах), розвиток критичного мислення (розуміння взаємозв'язків між людиною та довкіллям, аналіз екологічних проблем, пошук сталих рішень).

Активно над впровадженням європейської практики екологічної освіти молодших школярів працює вчителька початкових класів комунального закладу «Вінницький ліцей №8» Вінницької міської ради, Окулова Анастасія Іванівна. У своїй практиці вчителька пропонує екологічні проєкти: «Очищаємо воду», «Зберігаємо тепло взимку», «Допомагаємо тваринам взимку», також з ініціативи педагога організовується город та квітник на підвіконні. Учні самостійно висаджують насіння, доглядають за паростками та спостерігають за їх розвитком, що розвиває в них терпіння, відповідальність і працелюбність. Учителька використовує інтерактивні

Funded by
the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

методи навчання, такі як групова робота, екологічні ігри та майстер-класи, що робить процес навчання цікавим та ефективним. Вона також співпрацює з місцевими екологічними організаціями, запрошуючи фахівців для проведення тематичних занять та екскурсій. У досвіді педагога є позашкільні екскурсії до лісу, водойм, зоопарку, ботанічного саду тощо. Такі заняття допомагають учням не лише закріпити теоретичні знання, отримані на уроках, а й безпосередньо спостерігати природні процеси та взаємодію живих організмів із навколишнім середовищем. Наприклад, під час екскурсій до лісу школярі знайомляться з різноманітністю рослинного та тваринного світу свого регіону, вчать розрізняти сліди тварин, вивчають принципи безпечної поведінки на природі та важливість збереження лісових екосистем. Під час відвідування водойм учні досліджують водні екосистеми, спостерігають за водоплавними птахами, комахами та іншими мешканцями прибережної зони. Такі практичні заняття допомагають їм усвідомити роль води в природі та необхідність її збереження. У зоопарку діти мають змогу познайомитися з різними видами тварин, зокрема тими, які не зустрічаються в дикій природі України. Це сприяє розвитку співчуття до тварин та розумінню необхідності їхнього захисту. Екскурсії до ботанічного саду допомагають учням ознайомитися з рідкісними та екзотичними рослинами, зрозуміти значення біорізноманіття та важливість його збереження. Особливе місце в практиці Анастасії Іванівни займають колективні екологічні акції, такі як прибирання лісу та парків, висаджування дерев та кущів, виготовлення та розвішування годівничок для птахів, що дозволяє виховати у дітей почуття відповідальності за довкілля.

Завідувачка Горбанівського ЗДО «Перлина» Агрономічної сільської ради Похила Світлана Сергіївна активно впроваджує європейський досвід екологічної освіти дітей, орієнтуючись на формування екологічної свідомості та відповідального ставлення до природи з раннього віку. Її педагогічна діяльність спрямована на поєднання теоретичних знань та практичних навичок, що сприяє всебічному розвитку дітей, вихованню у них поваги до довкілля. Основою екологічної освіти в закладі є інтеграція природничих знань у щоденну діяльність вихованців. Дошкільнята навчаються сортувати сміття, доглядати за рослинами та тваринами в куточку живої природи, займаються висаджуванням та доглядом за рослинами на присадибній ділянці. Окрім того, педагог має цикл занять, пов'язаних з естетичним розвитком дітей засобами природи, що дозволяють формувати ціннісне ставлення до довкілля шляхом милування. Завідувачка організовує для дошкільнят різні природничі членджі («Добра екологічна справа», «Бережу первоцвіти», «Збираємо батарейки» тощо).

Проект 101085524 – EcoEdEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH
«Ecological education of preschool and primary school children: a European approach»

Funded by
the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

щороку знайомить вчителів шкіл та вихователів закладів дошкільної освіти з європейськими практиками позашкільної освіти. У межах проєкту організовуються семінари, тренінги та обмінні програми для педагогів, які сприяють впровадженню екологічних знань у освітній процес. Вчителі та вихователі отримують доступ до інноваційних методик, що допомагають дітям усвідомити важливість збереження довкілля та формують екологічно свідоме покоління. Особливу увагу приділено практичним заняттям, інтеграції екологічної освіти в різні дисципліни та створенню інтерактивних освітніх проєктів. Також проєкт сприяє розвитку міжнародної співпраці між освітніми установами країн Європейського Союзу та обміну досвідом між педагогами.

Висновки. Європейські практики позашкільної екологічної освіти демонструють ефективність інтеграції теоретичних знань з практичною діяльністю, що сприяє формуванню екологічно свідомого покоління в Україні. Запровадження методик, орієнтованих на інтерактивність, проєктне навчання та залучення учнів до реальних екологічних ініціатив, не лише підвищує рівень знань про охорону довкілля, а й сприяє відновленню психоемоційного балансу дітей, які зазнали впливу воєнних подій та соціальних потрясінь. Адаптація європейського досвіду до українських шкіл відкриває нові можливості для розвитку екологічної освіти. Це дозволяє не тільки гармонізувати освітню систему України із стандартами ЄС, а й сприяти активній участі молоді у вирішенні актуальних екологічних проблем, формуючи відповідальне ставлення до природи та стимулюючи впровадження інноваційних підходів у навчальний процес.

Таким чином, упровадження європейських практик позашкільної екологічної освіти в Україні є необхідним кроком на шляху до формування екологічно свідомого суспільства. Подальший розвиток цього напрямку потребує активної співпраці державних інституцій, громадських організацій, освітян та міжнародних партнерів, що дозволить досягти стійких позитивних змін у ставленні до довкілля та впровадженні екологічних інновацій.

Література:

1. Баюрко Н., Казьмірчук Н. Екологічна освіта – рушійна сила сталого розвитку: європейський досвід. *Наукові перспективи*, 2024. С. 783-790.
2. Казьмірчук Н., Карук І. Стахова І. Інноваційні технології формування екологічної культури: європейський тезаурус. *Наука і техніка сьогодні*. № 6 (24), 2024. С. 471-482.
3. Карук І., Стахова І. Аналіз європейського програмно-методичного забезпечення екологічного виховання дітей дошкільного віку. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. 5. С. 241-250.
4. Ecological education of preschool and primary school children: a European approach. Retrieved from <https://ecoedeu.vspu.edu.ua/> [in Ukrainian].
5. Eco-Schools. Retrieved from <https://www.ecoschools.global/> [in English].

Funded by
the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

References:

1. Bayurko, N., Kazmirchuk, N. (2024). Ekolohichna osvita – rushiyna syla staloho rozvytku: yevropeyskyy dosvid [Environmental education is a driving force for sustainable development: European experience]. *Naukovi perspektyvy*. 783-790 [in Ukrainian].
2. Kazmirchuk, N., Karuk, I. Stakhova, I. (2024) Innovatsiyni tekhnolohiyi formuvannya ekolohichnoyi kultury: yevropeyskyy tezaurus [Innovative technologies for the formation of environmental culture: a European thesaurus. Science and technology today]. *Nauka i tekhnika sohodni. № 6 (24), 2024*. 471-482 [in Ukrainian].
3. Karuk, I., Stakhova, I. (2024). Analiz yevropeyskoho proqramno-metodychnoho zabezpechennya ekolohichnoho vykhovannya ditey doshkilnoho viku [Analysis of the European programme and methodological support for environmental education of preschool children]. *Suspilstvo ta natsionalni interesy*. 5. 241-250 [in Ukrainian].
4. Ecological education of preschool and primary school children: a European approach. Retrieved from <https://ecoedeu.vspu.edu.ua/> [in Ukrainian].
5. Eco-Schools. Retrieved from <https://www.ecoschools.global/> [in English].